

Інна ФІНАГЕСЬВА,

*аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, професор*

Василь ГОПАНЧУК

ПОРЯДОК ОБЛІКУ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ ТА ЯКІ ЕВАКУЙОВАНІ ІЗ ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ

У звіті ООН «Вплив збройного конфлікту на дітей» зазначено, що «під час війни порушуються всі права дитини: право на життя, право бути з сім'єю і громадою, право на здоров'я, право на розвиток особистості, а також право на турботу і захист» [1].

Ми солідарні із фахівцями, які наголошують, що криза українського суспільства, яка пов'язана із збройною агресією РФ, вже майже 2 роки руйнує функціонування багатьох соціальних інститутів, зокрема, і інститути сім'ї, опіки та піклування. Тривалий збройний конфлікт завдає удару по системах, які призначені захищати дітей, особливо тих, що є найбільш вразливою їх частиною – дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Виникають суттєві ризики у сфері послуг та механізмів, які забезпечують альтернативні форми догляду за дітьми як на території України, так і в країнах перебування переміщених дітей. В умовах воєнного стану проблема тимчасового влаштування дітей набуває особливої гостроти і потребує активного втручання держави, розроблення дієвих правових механізмів та відповідальної роботи відповідних служб [2, с. 101].

В Україні прийнято і діють низка нормативно-правових актів, пов'язаних із захистом прав та інтересів дітей, і зокрема тих, які потребують тимчасової чи постійної опіки та піклування. Це - Закони України «Про дитинство», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про соціальні послуги», «Про запобігання та протидію домашньому насильству». В числі таких документів слід виділити Постанову Кабінету Міністрів України «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» [3].

Згідно п. 83 названої постанови, під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану забезпечується ведення обліку дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України, таких категорій: діти-сироти,

діти, позбавлені батьківського піклування, особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу; діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, які виховуються в сім'ях опікунів, піклувальників; діти, які влаштовані в сім'ї патронатних вихователів; діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, в тому числі діти з інвалідністю, та проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, які переміщені (евакуйовані) у складі закладу (групи дітей із закладу); діти, які не належать до категорії дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі діти з інвалідністю, зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, які переміщені (евакуйовані) у складі закладу (групи дітей із закладу); діти, які під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану залишилися без батьківського піклування; інші діти у разі встановлення Нацсоцслужбою потреби в їх обліку під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану.

Облік дітей, ведеться службами у справах дітей обласних, Київської міської військових адміністрацій за місцем походження, проживання (перебування) дітей до тимчасового переміщення (евакуації), місця розташування закладу, в якому вони проживали або були зараховані на цілодобове перебування. У разі відсутності в таких служб у справах дітей можливості забезпечити облік дитини у зв'язку з бойовими діями взяття (зняття) дитини на облік здійснює служба у справах дітей за місцем тимчасового переміщення (евакуації) дитини з приміткою «дитина з іншого регіону».

Збір інформації про дітей, зазначених, здійснюють служби у справах дітей районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад за місцем походження, проживання (перебування) дітей до тимчасового переміщення (евакуації). Збір інформації про дітей, також здійснюють служби у справах дітей, структурні підрозділи з питань соціального захисту населення, охорони здоров'я, освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій за місцем постійного розташування закладу (залежно від підпорядкування (сфери управління) закладу) у взаємодії з відповідними структурними підрозділами районних військових адміністрацій, виконавчими органами сільських, селищних, міських рад (військовими адміністраціями населених пунктів).

Служби у справах дітей обласних, Київської міської військових адміністрацій із залученням за згодою Мінсоцполітики служб у справах дітей районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх

утворення) рад відповідної області, м. Києва, Нацсоцслужба протягом п'яти робочих днів після взяття (зняття) дитини на облік дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України, вносять інформацію про таку дитину до єдиного банку даних.

У разі відсутності технічної можливості відповідних служб у справах дітей внаслідок бойових дій вносити інформацію про дітей, взятих (знятих) на облік (з обліку) дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України, до єдиного банку даних такі служби забезпечують передачу (зокрема, засобами електронного та телефонного зв'язку) інформації з книг обліку, що ведуться згідно з додатком 15, до служб обласних, Київської міської військових адміністрацій, визначених Мінсоцполітики, для внесення інформації про таких дітей до єдиного банку даних на період воєнного стану.

Інформація про зміну місця тимчасового переміщення (евакуації) дитини, зміну супроводжуючих осіб, переміщених (евакуйованих) дітей із закладів, які після повернення в Україну групи, у складі якої вони були переміщені (евакуйовані) за межі України, тимчасово залишилися перебувати за межами України, із зазначенням осіб (організацій), які забезпечують догляд, виховання та утримання дітей, причин залишення та очікуваного строку їх повернення в Україну вноситься до єдиного банку даних протягом п'яти робочих днів після надходження відповідної інформації.

Список використаної літератури:

1. Promotion and protection of the rights of children. Impact of armed conflict on children. Report of the expert of the SecretaryGeneral, Ms. Graça Machel, submitted pursuant to General Assembly resolution 48/157. A/51/306 26 August 1996. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N96/219/55/PDF/N9621955.pdf?OpenElement>
2. Яніцька І.А., Волкова Н.В. Тимчасова опіка в умовах воєнного стану: процесуальні аспекти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 63. С. 101-106.
3. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини. Постанова Кабінету Міністрів України № 866 (в ред. 19.12.2023). *Офіційний вісник України*. 2008. № 76. Стор. 47. Ст. 2561.